

ג'ו"ח עו"ח

התשובה שלילית. אם ישראל סובלת ברבע זה מחוסר ידיים עובדות, הרי זה בגלל גיוס אנשיה בחזית; 50% בלבד מן האוכ-לוסיה שבגיל העבודה מועסקים בעבודה קבועה בתעשייה, במסחר, בחקלאות ובי שירותים השונים.

אבל מעל לכל, חוסר הידיים העובדות המורגש עתה בישראל נובע בעיקר למהנדי סים, טכנאים ופועלים מקצועיים ממדרגה ראשונה. עד שנת 1975 תהיה ישראל זקוקה ל-10,900 מהנדסים נוספים — והיא לא תמצא אותם ברמת הגולן, בגדה המערבית של הירדן או בסיני. מחסור זה הוא תוצאה של ההכרעות הכלכליות שבאו בעקבות

יש נימוקים מגוונים בפי חסידי הסיפוח. מדוע אין להחזיר אף שכל אדמה לערבים. לא אחת מנסים הם להיאחז גם בנימוקים כלכליים. להוכיח כי בלי סיפוח השטחים — אין עתיד כלכלי לישראל. בשבוע שעבר פירסם השבועון הפאריסאי "נובל אובסר-באטר" ראיון עם קבוצת שמאלנים צרפתיים שביקרו בישראל. למרות היותם ידועים כידידי הערבים, היו תשובותיהם שקולות, ובמידה מפתיעה אף ידידותיות לישראל. להשלמת התמונה פירסם השבועון מחקר כלכלי מיוחד, פרי עטו של כריסטיאן ז'לן. כלכלן שמאלני קיצוני שהיה בעבר עוזרו של שר-האוצר הצרפתי. הוא ביקר בארץ, ניסה לתת תשובה לשאלה: "האם ישראל נידונה לסיפוח?" בעמוד זה מובא תירגום מחקר.

סיפוח? לא מושג!

אם הייבת ישראל להתפשט? האם קובע חוק השבות שלא יהיה מנוס מסיפוחים, כפי שאחדים טוענים? כדאי לבדוק את העניין יותר מקרוב...

ככל שמתמשכת המלחמה, מתנהל הוויכוח על בעיות השלום עם ארצות ערב עלידי אישים מדיניים, המבססים את טיעוניהם רק על אינטרסים מדיניים ועל נימוקי בטחון. נוצר מבוי סתום, בו מקשיחות האוכלוסיה והממשלה את עמדותיהן, ומתחזקות נטיות הסיפוח.

באותו זמן, בצורה פראדוקסאלית, לא היתה מעולם ישראל זקוקה כל-כך לשוב אל גבולותיה שמלפני 1967: כי ההתפשטות אינה עולה בקנה אחד עם המציאות הכלכלית של ישראל. אנו נדבר כאן על מציאות כלכלית זו.

האם ההגירה פירושה אוטומטית התפשטות? מאז מלחמת ששת הימים גברה העלייה לישראל. ב-1968 ובי-1969 התיישבו 29 אלף

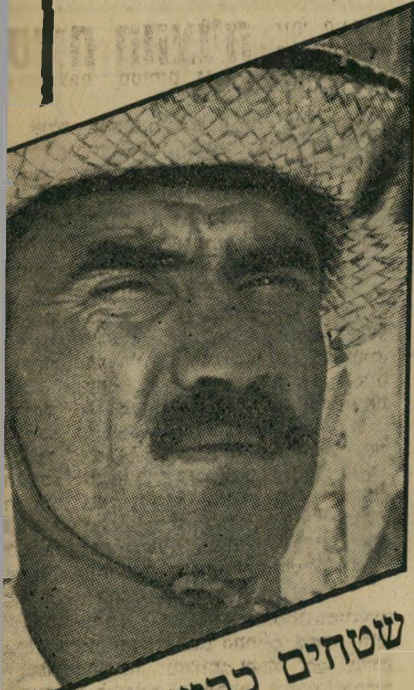
חיים חדשים. מתוך 85 אלף איש המועסקים בקיבוצים, עובדים יותר מ-10 בתעשיות החקלאיות. ואלה, מצידן, מנצלות את הטכניקה המפותחת ביותר. כך מקדישה מכתשים, הצרנית הישראלית הגדולה ביותר של חומר הדברה, 5% מתקציבה למחקר, ומעסיקה 200 אקדמאים בין אלף עובדיה. הכלכלה הישראלית האקסטנסיבית הפכה אינטנסיבית.

התלות הכלכלית בניכר לא חדלה להצטמצם, לפני 1967: היחס בין הגירעון ה-מיסחרי לבין האמצעים המקומיים ירד מ-39.5% ב-1950 ל-12.2% ב-1966. ב-1969 שוב עלתה תלות זו לכדי 19.5%, והגרעון במאון התשלומים נע סביב מיליארד דולר, פי שלוש מהעזרה של יהדות העולם. מצב זה יכול להוביל בעתיד הקרוב ל-

מלחמת ששת הימים.

כדי להפחית את תלותה בספקי נשק וכדי להגביר את הייצוא התעשייתי שלה, שמה ישראל דגש על תעשיית העתידי: אוירונאוטיקה, אלקטרוניקה, מתכת, אופטיקה עדינה, תעשיית אלה אינן דורשות שטח חיים חדשים, אלא כמות גדולה יותר ויותר של חומר אפור. אפשר אפילו לומר כי החומר האפור הפך לגורם הייצור המבוקש

החדש ביותר, שוב אינה מתפתחת אופקית כי עם לעומק. איהו ערך יש לשטחים המוחזקים בשביל ישראל, מנקודת מבט כלכלית טהורה? מעט

מה שחסר למדינת-ישראל: מדענים, אנשי-מיקצוע, השקעות — לא שטחים כבושים

פחות קשה, או לצימצום דראסטי של הציניקה הפנימית בשני המקרים, יש בישראל הסכנה כי נקשה על הממשלה לצמצם את מיסטר-הצדע המתחייב — אלא אם תפנה את מקומה להגנה חדשה בעלת יוקרה רבה יותר, מגובשת יותר ובלי ספק בעלת מרות נאקשה יותר.

כי התפתחותה של ישראל תלויה בקידום הטכנולוגי והתקדמותה של טכנולוגיה זו אינה עוברת, בשום אופן, דרך סיפוחם של שטחים חדשים. על כל פנים, לא מי בחינה כלכלית טהורה.

ביותר בישראל. עד 1966 היו בישראל 24 חברות מדעיות; כלומר חברות שבהן עומד במקום הראשון הידע המדעי והטכני. ב-1970 מגיע מספרן ליותר מ-50. ב-1966 היה תקציב המחקר והפיתוח של חברות אלה 64 אלף ל"י. הוא יגיע למיליון ל"י ב-1970.

מסביב לאוניברסיטאות, ואפילו בקיבוצים, הוקמו מכונים למחקר תעשייתי הצועדים בראש הטכנולוגיה המודרנית. הוועידה הכלכלית של 1969 הולידה חברות רבות של פירמות בינלאומיות, הנהנות מהידע ומאפשרויות-השיווק של חברות האם.

פיוז החקלאות, ששוב אינה מגיעה ליותר מ-10% של התוצר הלאומי, הופכת יותר ויותר תעשייתית. כתוצאה מכך היא שוקדת יותר על פרויקט מאשר על שט-

מאוד. התוצר הלאומי הגלמי של הגדה המערבית מגיע ל-6% בלבד מן התוצר הלאומי הישראלי. מתוך 5000 קמ"ר של הגדה המערבית, רק 200 מסביב ליריחו מעודדים עניין חקלאי שאינו קשור בהשקעות כבדות. ברמת הגולן ניתנים 800 הקטארים נוספים לעיבוד בחלקות. רצועת עזה הינה כבר עתה דחוסה במספר כה רב של תושבים, שאינה מתירה כל תיקונה ל-פיתוח חקלאי. ייצוא ההדרים שלה — שב-עה מיליון דולר ב-1969 — מגיע לכדי חצי אחוז בלבד מכלל הייצוא הישראלי.

סיני מספק 70 מיליון דולאר נפט גלמי לישראל, אבל ריתוקם של חיילים ישראלים לאורך תעלת סואץ עולה לאין ערוך יותר. ארצות השבע של סיני — באשר הם — אינם ניתנים לניצול בידי ישראל לבדה, ואין לחשוב עליהם אלא במסגרת אזורית.

ב-1970 עבדו 30 אלף ערבים מהשטחים בישראל, בתור בנאים, גרים, פועלים פשוטים. האם מירוש הדבר שהשטחים מהווים מאגר של כוח-עבודה זול המבטיח את התפתחותה הכלכלית של ישראל? גם כאן

38 אלף בישראל. גידול האוכלוסיה מהגירה בלבד הגיע ל-1% ול-1.2% מאז 1952 לא עלתה ההגירה השנתית הממוצעת על 2% מהאוכלוסיה. שיעורי-ההגירה כאלה הם סביב עיים במרבית ארצות העולם.

אין ספק שהישראלים חולמים על היום בו יקלטו את כל יהודי העולם המערבי והסובייטי. מסיבות מדיניות ברורות, מעטים סיכויים של חלום זה להתגשם, בטוח הקצר או הבינוני. מסיבות כספיות ברורות לא פחות, לא תוכל הגירה כזאת להתבצע אלא בהדרגה: קליטתו של מהגר עולה כ-30 אלף דולר; על כן בואם הפתאומי של שני מיליון יהודים סובייטיים תעלה בערך 60 מיליארד דולר; פי 200 מהתרומות השנתיות של הפזורה היהודית. שלא לדבר על המהגרים הללו.

בואם הפתאומי של שני מיליון יהודים סובייטיים הוא האמצעי הבטוח ביותר להרוס את המדינה העברית. אבל עם זאת, יכולה רמתה הטכנולוגית של ישראל לאפשר לה לקלוט, לאט-לאט, את כל יהודי העולם — מבלי לחרוג מי גבולותיה שמלפני 1967. מצד אחד, שני שלישים מן השטח שמלפני המלחמה ריקים מתושבים ובלתי-מעובדים. מצד שני, הכלכלה הישראלית, הצועדת בכיוון התיעוש